

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

جمهوری اسلامی ایران
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

معاونت پژوهش، برنامه‌ریزی و سنجش مهارت
دفتر پژوهش، طرح و برنامه‌ریزی درسی

استاندارد آموزش شایستگی

جاجیم بافی بختیاری

گروه شغلی

صنایع دستی (بافت)

کد ملی آموزش شایستگی

۷	۳	۱	۸	۲	۰	۷	۵	۰	۴	۲	۰	۰	۲	۱
ISCO-08				سطح مهارت	شناسه گروه			شناسه شغل			شناسه شایستگی		نسخه	

تاریخ تدوین استاندارد: ۱۳۹۸/۹/۱۱

نظارت بر تدوین محتوا و تصویب استاندارد: دفتر پژوهش، طرح و برنامه‌ریزی درسی

کد ملی شناسایی آموزش شایستگی: ۷۳۱۸۲۰۷۵۰۴۲۰۰۲۱

اعضاء کارگروه برنامه‌ریزی درسی: صنایع دستی (بافت)					
ردیف	نام و نام خانوادگی	آخرین مدرک تحصیلی	رشته تخصصی	شغل و سمت	سابقه کار
۱	سکینه صالحی چلچله	کارشناسی	علوم کشاورزی	تولیدکننده فرش	۱۲ سال
۲	نجمه صالحی چلچله	کارشناسی	حقوق	تولیدکننده فرش	۶سال
۳	علی انصاری	کارشناسی ارشد	معماری	رئیس مرکز	۱۲ سال
۴	منامنتظری هدشی	کارشناسی ارشد	مرمت اشیاء فرهنگی و تاریخی	دبیر کارگروه برنامه‌ریزی درسی صنایع دستی (بافت)	۱۳سال
۵					
۶					
۷					
۸					
۹					
۱۰					

کلیه حقوق مادی و معنوی این استاندارد متعلق به سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور بوده و هرگونه سوء استفاده مادی و معنوی از آن موجب پیگرد قانونی است.

آدرس: دفتر پژوهش، طرح و برنامه‌ریزی درسی
تهران، خیابان آزادی، نبش خیابان خوش جنوبی، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور
دورنگار ۶۶۵۸۳۶۵۸
تلفن ۶۶۵۸۳۶۲۸
آدرس الکترونیکی: rpc@irantvto.ir

تعاریف :

استاندارد شغل :

مشخصات شایستگی‌ها و توانمندی‌های مورد نیاز برای عملکرد موثر در محیط کار را گویند در بعضی از موارد استاندارد حرفه‌ای نیز گفته می‌شود.

استاندارد آموزش :

نقشه‌ی یادگیری برای رسیدن به شایستگی‌های موجود در استاندارد شغل.

نام یک شغل :

به مجموعه‌ای از وظایف و توانمندی‌های خاص که از یک شخص در سطح مورد نظر انتظار می‌رود اطلاق می‌شود.

شرح شغل :

بیانیه‌ای شامل مهم‌ترین عناصر یک شغل از قبیل جایگاه یا عنوان شغل، کارها ارتباط شغل با مشاغل دیگر در یک حوزه شغلی، مسئولیت‌ها، شرایط کاری و استاندارد عملکرد مورد نیاز شغل.

طول دوره آموزش :

حداقل زمان و جلسات مورد نیاز برای رسیدن به یک استاندارد آموزشی.

ویژگی کارآموز ورودی :

حداقل شایستگی‌ها و توانایی‌هایی که از یک کارآموز در هنگام ورود به دوره آموزش انتظار می‌رود.

کارورزی:

کارورزی صرفاً در مشاغلی است که بعد از آموزش نظری یا همگام با آن آموزش عملی به صورت محدود یا با ماکت صورت می‌گیرد و ضرورت دارد که در آن مشاغل خاص محیط واقعی برای مدتی تعریف شده تجربه شود. (مانند آموزش یک شایستگی که فرد در محل آموزش به صورت تئوریک با استفاده از عکس می‌آموزد و ضرورت دارد مدتی در یک مکان واقعی آموزش عملی ببیند و شامل بسیاری از مشاغل نمی‌گردد.)

ارزشیابی :

فرآیند جمع‌آوری شواهد و قضاوت در مورد آنکه یک شایستگی بدست آمده است یا خیر، که شامل سه بخش عملی، کتبی عملی و اخلاق حرفه‌ای خواهد بود.

صلاحیت حرفه‌ای مربیان :

حداقل توانمندی‌های آموزشی و حرفه‌ای که از مربیان دوره آموزش استاندارد انتظار می‌رود.

شایستگی :

توانایی انجام کار در محیط‌ها و شرایط گوناگون به طور موثر و کارا برابر استاندارد.

دانش :

حداقل مجموعه‌ای از معلومات نظری و توانمندی‌های ذهنی لازم برای رسیدن به یک شایستگی یا توانایی که می‌تواند شامل علوم پایه (ریاضی، فیزیک، شیمی، زیست شناسی)، تکنولوژی و زبان فنی باشد.

مهارت :

حداقل هماهنگی بین ذهن و جسم برای رسیدن به یک توانمندی یا شایستگی. معمولاً به مهارت‌های عملی ارجاع می‌شود.

نگرش :

مجموعه‌ای از رفتارهای عاطفی که برای شایستگی در یک کار مورد نیاز است و شامل مهارت‌های غیر فنی و اخلاق حرفه‌ای می‌باشد.

ایمنی :

مواردی است که عدم یا انجام ندادن صحیح آن موجب بروز حوادث و خطرات در محیط کار می‌شود.

توجهات زیست محیطی :

ملاحظات است که در هر شغل باید رعایت و عمل شود که کمترین آسیب به محیط زیست وارد گردد.

نام استاندارد آموزش شایستگی:	
جاجیم بافی بختیاری	
شرح استاندارد آموزش شایستگی :	
جاجیم بافی بختیاری یکی از شایستگی های مربوط به صنایع دستی(بافت) است که شامل آماده سازی مواد اولیه و دستگاه جاجیم، چله کشی جاجیم، راه اندازی دستگاه جاجیم بافی، بافت جاجیم و پرداخت و تکمیل نهایی کار می باشد. در ضمن این شایستگی با مشاغل گلیم باف در ارتباط است.	
ویژگی های کارآموز ورودی :	
حداقل میزان تحصیلات : پایان دوره اول متوسطه (پایان دوره راهنمایی) حداقل توانایی جسمی و ذهنی : سلامت کامل جسمی و ذهنی مهارت های پیش نیاز : ندارد	
طول دوره آموزش :	
طول دوره آموزش	: ۱۰۰ ساعت
- زمان آموزش نظری	: ۱۷ ساعت
- زمان آموزش عملی	: ۸۳ ساعت
- زمان کارورزی	: - ساعت
- زمان پروژه	: - ساعت
بودجه بندی ارزشیابی (به درصد)	
- کتبی	: ۲۵%
- عملی	: ۶۵%
- اخلاق حرفه ای	: ۱۰%
صلاحیت های حرفه ای مربیان :	
-فوق دیپلم صنایع دستی با ۴سال سابقه کار مرتبط -دیپلم با ۵ سال سابقه کار مرتبط	

* تعریف دقیق استاندارد (اصطلاحی) :

جاجیم، دست بافته ای بدون پرز است که تماماً پشم، تار نما با نقوش راه راه ورنگین، چله کشی بلند توسط دار افقی و قلیچ جهت مصارفی مانند: روانداز، لحاف کرسی، بالشت لری و جهیزیه دختران بافته می شود. از دست بافته های عشایر و روستاهای استان چهارمحال و بختیاری بخصوص شهرستان فارسان در منطقه روستا و عشایر نشین چلیچه، بازفت و کوهرنگ می باشد.

* اصطلاح انگلیسی استاندارد (و اصطلاحات مشابه جهانی) :

Bakhtiari Jajim Weaving

* مهم ترین استانداردها و رشته های مرتبط با این استاندارد :

- گلیم باف

- گبه باف

* جایگاه استاندارد شغلی از جهت آسیب شناسی و سطح سختی کار :

- الف : جزو مشاغل عادی و کم آسیب طبق سند و مرجع .....
- ب : جزو مشاغل نسبتاً سخت طبق سند و مرجع .....
- ج : جزو مشاغل سخت و زیان آور طبق سند و مرجع .....
- د : نیاز به استعلام از وزارت کار

استاندارد آموزش شایستگی

- کارها

ردیف	عناوین	ساعت آموزش		
		نظری	عملی	جمع
۱	آماده سازی مواد اولیه و دستگاه جاجیم	۴	۱۷	۲۱
۲	چله کشی جاجیم	۵	۴۰	۴۵
۳	راه اندازی دستگاه جاجیم بافی	۲	۱۰	۱۲
۴	بافت جاجیم	۳	۱۰	۱۳
۵	پرداخت و تکمیل نهایی کار	۳	۶	۹
۶				
۷				
۸				
۹				
۱۰				
۱۱				
۱۲				
۱۳				
۱۴				
۱۵				
جمع ساعات		۱۷	۸۳	۱۰۰

	زمان آموزش			عنوان :
	جمع	عملی	نظری	
	۲۱	۱۷	۴	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
- پشم شماره ۵دولا -ابزار نخ ریزی (دوک، پره و چرخ) -روپوش -ماسک				دانش :
				-انواع الیاف چله وپودمصرفی(پشم بهاره وپاییزه)و خواص آن
				-اجزای تشکیل دهنده دستگاه نخ‌ریسی
				-نحوه استفاده از دستگاه نخ‌ریسی (تاباندن وریسیدن)
				-آماده سازی نخ چله
				مهارت :
				-آماده کردن پشم
				- استفاده صحیح از دوک وپره
				- بیرون آوردن نخ آماده شده ودولا کردن
				-آماده سازی نخ چله وکاربا چرخ نخ ریزی
				نگرش :
				-رعایت اخلاق حرفه ای
				-صرفه جویی درمواد مصرفی، انرژی وزمان
				ایمنی و بهداشت :
			-رعایت اصول ارگونومی هنگام کار	
			-رعایت بهداشت فردی و عمومی هنگام کار	
			-استفاده اذوسایل حفاظت فردی(روپوش وماسک)	
			توجهات زیست محیطی :	
			-تفکیک مناسب پسماند ودفع صحیح آن	

	زمان آموزش			عنوان : چله کشی جاجیم
	جمع	عملی	نظری	
	۴۵	۴۰	۵	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
- پشم شماره ۵ دولا				دانش :
- نخ چله پنبه ۱۲ لانمره 20				- نحوه چله کشی جاجیم (انجام کار توسط ۲ نفر در چندین رنگ متفاوت تابع طرح)
- میخ چوبی				
- میخ فلزی				- ابعاد استاندارد جاجیم و رابطه ضخامت نخ با مترآژ جاجیم
- چوب پیز				- نحوه آماده سازی پیز در حین چله کشی
- چکش				- نحوه صحیح جمع کردن چله ها
- میخ ریز				
- متر فلزی				مهارت :
- ماسک				- انجام چله کشی با توجه به مترآژ و میزان نخ چله رنگی
- روپوش				- پیز بندی در حین چله کشی و ایجاد طرح (ساده ، تیره و روشن ، دندان موشی و شانه)
- مدادرنگی				- جمع کردن چله ها
- کاغذ شطرنجی				
				نگرش :
				- رعایت اخلاق حرفه ای
				- صرفه جویی در مواد مصرفی ، انرژی و زمان
				ایمنی و بهداشت:
				- رعایت اصول ارگونومی هنگام کار
				- رعایت بهداشت فردی و عمومی هنگام کار
				- استفاده از وسایل حفاظت فردی (روپوش و ماسک)
				توجهات زیست محیطی :
				- تفکیک مناسب پسماند و دفع صحیح آن

	زمان آموزش			عنوان : راه اندازی دستگاه جاجیم بافی
	جمع	عملی	نظری	
	۱۲	۱۰	۲	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
-میخ چوبی				دانش :
-میخ فلزی				-اجزای تشکیل دهنده دار افقی جاجیم(سه پایه ، قلیچ ، دارافقی متحرک و چوب سرون)
-طناب				-نحوه نصب سه پایه وبافت سرون
-قلیچ				-نحوه تنظیم نخ های چله روی دار افقی
-چوب سرون				مهارت :
-چکش				-تنظیم میزان متراژ چله آماده وانتقال چله روی دار افقی
-میخ ریز				-نصب سه پایه وبافت سرون
-نخ چله پنبه ۱۲لا نمره ۲۰				-تنظیم نخ های چله روی دار افقی
-ماسک				
-روپوش				
				نگرش :
				-رعایت اخلاق حرفه ای
				-صرفه جویی در مواد مصرفی،انرژی و زمان
				ایمنی و بهداشت :
				-رعایت اصول ارگونومی هنگام کار
				-رعایت بهداشت فردی و عمومی هنگام کار
				-استفاده ازوسایل حفاظت فردی (روپوش وماسک)
				توجهات زیست محیطی :
				-تفکیک مناسب پسماند و دفع صحیح آن

	زمان آموزش			عنوان : بافت جاجیم
	جمع	عملی	نظری	
	۱۳	۱۰	۳	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
-دار افقی متحرک				دانش :
-قلیچ				-نحوه رفع عیوب چله کشی قبل از بافت
-پشم شماره ۵ دولا				-نحوه اضافه کردن نخ چله به چله کشی
-قیچی				-نحوه رد کردن صحیح قلیچ و پود
-چهار پایه				-نحوه بالا کشیدن پیز و سرون و پیچاندن جاجیم بافته شده به زیر دار
-روپوش				مهارت :
-ماسک				-رفع عیوب چله کشی قبل از بافت
				-اضافه کردن نخ چله به چله کشی
				-رد کردن صحیح قلیچ و پود
				-بالا کشیدن پیز و سرون و پیچاندن جاجیم بافته شده
				نگرش :
				-رعایت اخلاق حرفه ای
				-صرفه جویی در مواد مصرفی، انرژی و زمان
				ایمنی و بهداشت :
				-رعایت اصول ارگونومی هنگام کار
				-رعایت بهداشت فردی و عمومی هنگام کار
				-استفاده از وسایل حفاظت فردی (روپوش و ماسک)
				توجهات زیست محیطی :
				-تفکیک مناسب پسماند و دفع صحیح آن

	زمان آموزش			عنوان : پرداخت و تکمیل نهایی کار
	جمع	عملی	نظری	
	۹	۶	۳	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
- پشم شماره ۵ دولا - سوزن لحاف دوزی - قیچی - متر فلزی				دانش :
				- نحوه اتصال ولبه دوزی ۲ تخته جاجیم
				- نحوه انبار و نگهداری جاجیم بافته شده
				- نحوه گره زدن چله پاره شده
				مهارت :
				- لبه دوزی ۲ تخته جاجیم
				- انبار و نگهداری جاجیم بافته شده جهت جلوگیری از بید
				- گره زدن چله جهت پارگی
				نگرش :
				- رعایت اخلاق حرفه ای - صرفه جویی در مواد مصرفی، انرژی و زمان
				ایمنی و بهداشت :
				- رعایت اصول ارگونومی هنگام کار - رعایت بهداشت فردی و عمومی هنگام کار - استفاده از وسایل حفاظت فردی (روپوش و ماسک)
			توجهات زیست محیطی :	
			- تفکیک مناسب پسماند و دفع صحیح آن	

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	میز کار	100*200cm	۱ عدد	
۲	صندلی کارآموز	متحرک با ارتفاع قابل تغییر	۱۵ عدد	
۳	تخته وایت برد	70*100cm	۱ عدد	
۴	طرح	ستی	۱۵ عدد	
۵	رایانه	با تمام متعلقات	۱ دستگاه	
۶	کپسول آتش نشانی	پودر خشک شش کیلویی	۱ دستگاه	
۷	جعبه کمکهای اولیه	سری کامل تجهیزات	۱ جعبه	
۸	میز مربی	چوبی یا فلزی	۱ عدد	
۹	صندلی مربی	چرمی (چرخ داروگردان)	۱ عدد	
۱۰	میز رایانه	متناسب با رایانه	۱ عدد	
۱۱	چهار پایه	پلاستیکی	۵ عدد	
۱۲	دارا فقی	متحرک (فلزی)	۵ عدد	

توجه: - تجهیزات برای یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر در نظر گرفته شود.

- برگه استاندارد مواد

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	نخ چله	پشم شماره ۵ دولا	۳۰ کیلو گرم	
۲	نخ چله	پنبه ۱۲ لا نمره 20	۵۰۰ گرم	
۳	پود	پشم دولا شماره ۵	۱۵ کیلوگرم	
۴	کاغذ	شطرنجی	۱۵ برگ	
۵	روپوش	نخی	۱ دست	
۶	ماسک دهان	یکبار مصرف	۱ عدد	
۷	سوزن	لحاف دوزی	۱ عدد	
۸	تخته پاکن	وایت برد	۱ عدد	
۹	ماژیک	وایت برد	۲ عدد	
۱۰	مداد رنگی	۱۲ رنگ	۳ جعبه	
۱۱	میخ	ریز فلزی	۱۵ عدد	
۱۲	طناب	پلاستیکی	۱۵ متر	
۱۳	میخ	چوبی	۱۵ عدد	

توجه: - مواد به ازاء یک نفر و یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر محاسبه شود.

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	چرخ	چوبی یا فلزی	۵ عدد	
۲	قلیچ	چوبی	۵ عدد	
۳	سه پایه	چوبی یا فلزی	۵ عدد	
۴	سرون	چوبی	۵ عدد	
۵	پیز و پشت پیز	چوبی	از هر کدام ۱۰ عدد	
۶	قیچی	قالی بافی (لبه دار فارسی)	۵ عدد	
۷	متر	فلزی ۵ متری	۱ عدد	
۸	چکش	فلزی	۵ عدد	
۹	ابزار نخ ریسی	دوک و پره	از هر کدام ۱۵ عدد	

توجه :

- ابزار به ازاء هر سه نفر محاسبه شود .